

5. De slag bij Ane – 1227.

Na Karel de Grote wordt de Duitse keizer hier de baas. Maar ook de paus. Hij is het hoofd van de kerk en verdeelt West Europa in bisdommen. Van de keizer lenen de graven, hertogen en bisschoppen stukken land. Dat zijn de leenmannen.

De bisschop bemoeit zich dus niet alleen met de kerk. Hij regeert net als de graaf en de hertog over stukken land, steden en dorpen. Hij geeft aan de burgers privilegiën of voorrechten. Hij heeft ook een leger. Hij voelt zich soms beter thuis in het harnas, dan in het priesterkleed.

Er was in de 10de, 11de en 12de eeuw veel ellende. De Noormannen komen, oogsten mislukken en er zijn veel mensen ziek. Het jaar 1196 is erg berucht. Duizenden mensen zijn toen van de honger of aan een vreselijke ziekte gestorven.

In 1089 wordt de bisschop van Utrecht de baas in Salland en Drenthe. De mensen moeten belasting (tienden) betalen. De Drenten hebben nooit van tienden gehoord. Ze zijn ook niet van plan maar één pond rogge aan de bisschop te betalen. Eigenlijk trekken ze zich weinig van de bisschop aan.

Op Nijenstede wordt naast het kerkje een kasteel gebouwd. Een waarschuwing: Het is „een opgestoken vinger” tegen de Drenten. Het betekent: "*Denk eraan, doe geen domme dingen!*" Als de bisschop op Nijenstede is, houden de Drenten zich wel koest. Maar als hij weer naar zijn paleis in Utrecht gaat...

In de zomer van 1227 gaat het mis. Bisschop Otto II van Lippe zit in zijn paleis. Hij is de zoon van graaf Herman van Lippe. Deze graaf is ook de stamvader van Prins Bernhard. Bisschop Otto wil naar Nijenstede gaan, want er broeit iets in Drenthe. Vooral Rudolf van Coevorden is een lastig heer.

Daar heb je het al! Er komt een bode aanrennen uit Nijenstede met een brief: „*Rudolf, kasteelheer van Coevorden is in*

Riddergevecht.

opstand gekomen. Hij wil niet langer luisteren naar de bisschop."

De bisschop springt op en roept: „Nu is het uit! Te wapen!"

Vlug geeft hij zijn bevelen en na een paar dagen staat het leger klaar om naar Nijenstede te gaan. Van daar uit zullen ze Coevorden aanvallen.

In de Sint Maarten kerk in Utrecht is eerst nog een mis. De soldaten worden gezegend.

De dienaren van de bisschop staan al klaar met het harnas. Luid toegejuicht rijdt Otto de stad uit. Veel dappere ridders sluiten zich bij het leger van de bisschop aan.

Eind juli nadert een groot leger kasteel Nijenstede. Honderden schuiten met voedsel en oorlogstuig zijn de Vecht opgevaren. Nauwelijks is de bisschop op het kasteel of er klinkt buiten een groot gejuich. De dappere Bernard van Horstmar komt de bisschop helpen. Veel ridders kennen hem nog van de kruistochten.

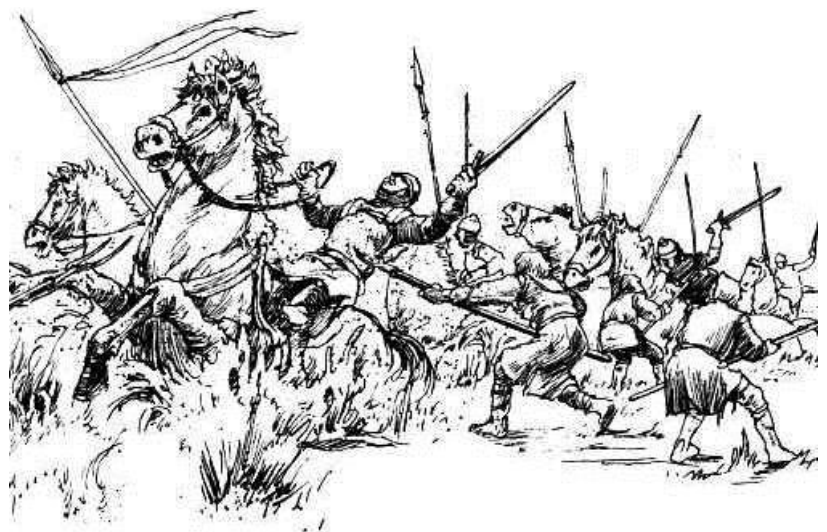
Op 1 augustus zal de strijd beginnen. Nou ja, strijd? Wat zullen die domme Drenten tegen zo'n leger beginnen? De bisschop maakt bekend, dat iedereen die veel Drenten doodslaat, goed beloond zal worden.

Rudolf heeft zijn Drenten verzameld in de „Mommenriete". Dat is een moeras tussen Ane en Coevorden. De Drenten zijn gewapend met speren, zeisen en knuppels. Het leger van Otto komt dichterbij. Voorop rijdt de dappere bisschop. Met de kreet: „Op voor Sinte Maarten" stormen de ridders voorwaarts.

Maar... hebben ze niet gemerkt, dat ze door die „domme" Drenten het moeras worden ingelokt? De Mommenriete heeft geen vaste grond. De paarden met hun ruiters raken vast in de modder. Ze spartelen als „vliegen in de brij". Ze zinken ze steeds dieper in het moeras. Ook het paard van de bisschop. Snuivend en hinnikend van angst, trapt het in de

Illustraties: Fiel van der Veen, uit het boek Moord in het Moeras van Willem Wilmink

modder. De bisschop valt eraf. Hij wordt vastgezogen in het moeras. Hier is geen redding mogelijk! De Drenten springen uit hun schuilhoeken. De bisschop wordt „getrapt in 't moer” en „zijn hoofd was als met slagzwaarden gevild”, schrijft later een ooggetuige.

Horstmar springt van zijn paard. Het vecht briesend om uit het moeras los te komen. Horstmar gooit zijn schild op de grond, gaat erop staan en slaat tientallen Drenten neer. Maar dan valt hij. Woedend vliegen de Drentse boeren op hem af. Zijn helm rolt in de modder. Het regent stokslagen. Met een dorsvlegel geeft een forse boer hem de genadeslag. Zo sterft deze dappere ridder een smadelijke dood. Het voetvolk drijft de ridders nog verder het moeras in. Het wordt een ramp. Meer dan 400 ridders, edelen en knapen vinden hier hun einde. Het zwarte moeras is rood van bloed. Met buit beladen keren de boeren naar huis terug. Ook de schepen vallen in handen van Rudolf van Coevorden.

Je zou de Slag bij Ane een „Gulden Sporenslag” kunnen noemen: In 1947 wordt in de Mommenriete een gulden spoor gevonden. Jaren na de slag durfden veel mensen, vooral in het donker, niet langs de Mommenriete, omdat het er spóókte!

Ballade van de Slag bij Ane

As de zonne begunde te schienen
op de mörgen van de dag,
in de sponzige Mommeriete
door leverde Drenthe slag.

Bi'j Aone staot de soldaoten,
de Bisschop zien leger is gróót:
wi'j hebt de haerdstee verlaoten,
want oenze volk is in nood.

Met haanden, verkraampt van het vechten,
nog rood van het warme blood
bevöchten wij oeze rechten,
want vrijheid is meer as de dood.

As de zonne begunde de doven,
op de avond van de dag,
dan kunden wij Gode loven,
want Drenthe, dat wun de slag.

Door Roel Reijntjes (in Drents dialect)

